

Labod.

Prof. Fr. Pengov.

Kaj Petranovem vrtu, ob bregu čarobnega blejskega jezera, smo sedeli, ko je pridiral skoro brez sape naš Nejče.

»Ojoj! — Ko bi bili vi videli, striček, ko bi bili videli!«

»I, kaj pa vendar takega?«

»Bilo je ... Kar ne morem se zdržati smeha, kadar se spomnim!«

»I, bodi pameten!«

»Saj veste, striček ... Tam-le pri sosednji vili ... kjer plavata po jezeru tista dva laboda ...«

»Poznam ju.«

»No, ravno tam, tam se je zgodilo, kar vam pripovedujem.«

»A doslej, ljubi moj, nisi povedal prav zares še ničesar.«

»Potrpite vendar malo, striček! Če mi pa ne pustite, da bi izgovoril ...«

»A kaj, ko se vedno le hahljaš, namesto da bi govoril.«

»Pa kako naj drugače, dragi striček? Le pomislite! Proti jezeru sta prišla mož in njegovo kuže, ki ga je klical mož za Pazija. Jaz sem ju pa skrivaj opazoval. Pes se je postavil pogumno prav tik vode in bevskal tako razposajeno nad ubogima labodoma, da sem se bal: enkrat samó bo hlastnil in požrl bo oba. Pa, kaj menite, striček, da sta se laboda kaj bala? Še zmenila se nista za bevskanje. Ko pa kuže le ni nehala, sta mu zaplula nasproti, jezno in pogumno kot dve torpedovki, hkrati pa zagnala vrišč, tako silen in grozeč, da sta jo možic in njegov Pazi kar pobrala. Ha, ha, to je bilo lepo videti! In pa, da ste slišali ta vrišč, striček! Bilo je vse kaj drugega nego tisto labodje petje, o katerem sem že večkrat slišal. Ali je to vsa lepotija labodjega petja?«

»No, no, Nejče! Slavna labodova pesem, kakor jo imenuješ, je le basen, ne več, ne manj; zato tudi ni razširjena ta misel med vsemi narodi. Grški pesniki so trdili, da zapoje labod, ko se mu bliža zadnji trenutek, svojo mrtvaško pesem, ki je baje zelo melodična in genljiva. Še danes imenujemo zadnje prizadevanje velikih mož, ko stoje ob robu groba, njih »labodji spev« ali »labodnico«. A ta prispodoba (metafora) je precej samovoljna. Da se pa že rimski pesnik Virgil ni ujema s svojimi grškimi tovariši, naj ti priča njegov stih:

»Raskavo glasijo se v šustečem močvirju labodi.«

»Pa odkod ima vendar labod toliko poguma, da se psa kar nič ne boji, da si ga upa celo napasti?«

»Zato, ker je velik in močan in čudovito gibčen. Saj meri naš nemi labod ali grbec, ki ga najčešče videvamo kot lepočo na naših barijarjih, v dolžini 1 meter 80 centimetrov, z razpetimi peroti pa celo 2 metra

60 centimetrov. Zato lahko kljubuje vsaki nevarnosti in se loti, da je odstrani, vsake zapreke. Samo orel si ga drzne napasti; a labod se postavi tudi njemu porobu. Bije s kreljuti in seka s kljunom, in največkrat je kraljeva ptica orlovska, ki mora bežec zapustiti bojno postojanko.«

»Pravite, da se labod brani s peroti, striček?«

»Tako je! Krila so labodu najmočnejše in skoro edino orožje. Z enim zamahom ti utegne zdrobiti nogo. Zato si drzne napasti vsako žival in celo človeka. Menda si je že vnaprej svest svoje moči in zmaže.«

»Potem moram biti pa previden, kadar se spet srečam s tem snežnobelim junakom?«

»Popolnoma bela sta pač izmed devetero znanih vrst le labod pevec in pa nemi labod. Živita po severnih krajih Evrazije (Evrope in Azije), pa tudi po Balkanu, po Uralskem ozemlju in po Turkestanu. Južna Amerika se ponaša s krasnim labodom-črnovratcem, Avstralija pa z ničmanj lepim labodom-vrancem, ki je ves črn, le glavna peresa v perotih se blesté izmed črnine v snežni belini.«

»Če je labod tako hude krvi in vedno pripravljen za tepež, potem je pa joj njegovim mladičem!«

»To je pa napačna misel, Nejče. Za starko in za mlade je labod vsak čas pripravljen, da dá kri in življenje. Starka vali kakih 5—6 tednov, ne samo 21 dni kot naše koklje. A gorje bitju, ki bi hotelo nahuditi labodovemu gnezdu! Čital sem o starki, ki je valila ob bregu reke. Nekoč opazi sredi vode lisico, plavajočo proti njej. Mahoma zapusti gnezdo, se zakadi v vodo, napade lokavo zvitorepko in ji prisoli s perotjo tak udarec okrog ušes, da je morala nesrečnica mahoma na oni svet.«

»Ubožica! Sedaj tudi razumem, v kakšen boj bi bil skoro zašel Pazi. — Med seboj se pa labodje razumejo dobro, kajne, striček?«

»Ej, tudi ne preveč. Časih se stepó tudi med seboj in se bijejo tako razkačeno, da ne puste na bojišču samo perja, ampak marsikateri tudi življenje. Ne mislim tu na udomačene labode — teh se je pač prijeló že kolikortoliko olike — govorim le o divjih labodih, ki se bijejo včasih kar več dni zapored, dokler se ne posreči enemu izmed njih, da ovije svoj vrat okrog vratu sovražnikovega in potlači njegovo glavo pod vodo, kjer jo tišči toliko časa, da ne dá več premaganeč od sebe znamenja življenja.«

»O Bog! Nikoli bi si ne bil mislil, da more biti tako veličastna ptica tako silno grozovita!«

»E, dragi moj, videz le prerad vara, in telesna lepota, žalibog, ni vedno zrcalo tudi duševne blagote. Veš, Nejče, kakšna prispodoba se mi vsiljuje v misel, kadar ugledam laboda?«

»Kakšna, prosim.«

»Zdi se mi labod podoben samoljubnemu, sebičnemu človeku, ki je samemusebi nadvse povšeč, a ne ljubi nikoogar drugega razen sebe.«

»Ali spada tudi labod med samoljubneže?«

»Prav med nje spada. On je tisti, ki prav posebno skrbi za svoje telo. Zato mu pa tudi ne moremo odrekati neke nežnosti in lepote, ki ga dela za poseben kras gosposkih bajarjev. A ničemurnik se vede tako, kot bi se zavedal svoje privlačne lepote, zavoljo katere ga občudujejo — kakor bi hotel navezati nase oči vseh opazovalcev.«

»Kako pa lovijo labode, striček? Ali je treba iti v ta namen v severno Rusijo ali celo na Laponsko, na Norveško in v Izlandijo?«

»Ne, ne! V mrzlih zimah se selijo labodje iz svojih rodnih krajev, pa pridejo v južno Evropo, da, celo v severno Afriko, od koder se vrnejo na spomlad proti severu. Tu na jugu jih lovijo, da zaljšajo z njimi naše bajarje in jezera.«

»Pa kako jih ulovijo?«

»Streljajo nanje s puškami. A pazijo, da jih ne ranijo smrtno. Imajo tudi nalašč za to priučene močne pse, ki zasledujejo labode in jih ugrabijo ter drže toliko časa, da dojde lovec. Prav na poseben način pa lovijo labode Arabci v Alžiru. V plitvo jezersko obrežje zabijejo kolov, privežejo nanje vrvice iz velblodje dlake, na koncu teh vrvic pa trnke. Te pokrijejo z zgnečenim kruhom, mesom ali ribami za vabo. Če požre labod tak opasen grizljaj, mu obtiče zakrivljeni kaveljci v vratu, dokler ga ne reši lovec mučnega položaja.«

»Ali so labodje samo za okrasek? Ali imamo morda od njega še kako drugo korist?«

»No, tudi labod ni čisto brez haska na svetu. Živi se ob žuželkah, ob malovrednih ribah, uničuje pa tudi razne vodne rastline, ki so nevarne, da okužijo reke in izpremené kot steklo čiste struge v nezdrave močvari. Majhna truma labodov pa kar prečara zelenkaste, smrdljive vode v blesteča zrcala.«

»Za v kuhinjo pa labod ni, kajne?«

»No, kaj posebnega okusa nima njegove meso. A severjani labode le pridno zasledujejo, posebno mladiče, ki menda nimajo ravno napačne pečenke. Kar pa zadeva mene, se mi zdi, da je lepše labode gledati nego jesti.«

»Hvala vam, striček; zdaj o labodu mnogo vem! Očém gotovo bolj ugaja ko želodcu. Brž ju grem še enkrat pogledat.«

